

HOOFDSTUK I

PRIMAIR HUWELIJKSVERMOGENSSTELSEL

ELISE GOOSSENS

Assistente K.U.Leuven

I. BESCHERMING VAN DE GEZINSWONING

A. Gezinswoning waarop een echtgenoot een zakelijk recht heeft

1. Op 29 april 2011 benadrukte het Hof van Cassatie dat voor een kwalificatie als 'onroerend goed dat het gezin tot voornaamste woning dient' in de zin van artikel 215, § 1 BW, er sprake moet zijn van een effectieve bewoning door het gezin of een deel van het gezin.¹

2. Het hof van beroep te Gent bevestigde in een arrest van 19 november 2009 de algemeen aanvaarde opvatting dat artikel 215, § 1 BW de gezinswoning enkel beschermt tegen daden gesteld door een van de echtgenoten en niet tegen daden gesteld door derden, zoals een vennootschap.² *In casu* was de gezinswoning met instemming van beide echtgenoten ingebracht in een patrimoniumvennootschap. Hierna werden er een aantal handelingen gesteld die de gezinswoning tot voorwerp hadden: een onderhandse leningsakte tussen de man (als garantsteller), de patrimoniumvennootschap en een verzekeringsmaatschappij, met machtiging aan die laatste om een hypothecaire inschrijving te nemen op de gezinswoning, een hypothecaire leningsakte tussen de patrimoniumvennootschap en de verzekeringsmaatschappij, met hypothecaire waarborg op de gezinswoning, en ten slotte een hypothecaire volmacht om een hypothecaire inschrijving te nemen op de gezinswoning, verleend door de patrimoniumvennootschap aan de verzekeringsmaatschappij. De vrouw verzette zich hiertegen en vorderde op basis van de artikelen 215, § 1 en 224, § 1, 1° en 4° BW de nietigheid van de gestelde handelingen. Het hof van beroep wees er terecht op dat de bestreden handelingen uitsluitend door de patrimoniumvennootschap waren verricht, en niet door de echtgenoot. Het feit dat de man hierbij was opgetreden als gedelegeerd bestuurder van de vennootschap deed niet ter zake; de garantstelling buiten beschouwing gelaten,

¹ Cass. 29 april 2011, C.10.0132.N, www.cassonline.be.

² Gent 19 november 2009, 2008/AR/1281, *onuitg.*

had hij immers enkel de vennootschap en niet zichzelf verbonden. Bijgevolg moet het hof worden bijgetreden wanneer het oordeelde dat de man op geen enkele wijze had beschikt over rechten die hij bezat op de gezinswoning, noch dit onroerend goed met een hypotheek had bezwaard, zodat er geen sprake was van een overtreding van artikel 215, § 1 BW. Indien echtgenoten er aldus voor kiezen om de gezinswoning in te brengen in een vennootschap, moeten zij zich bewust zijn van de verstrekkende gevolgen van deze beslissing voor de in artikel 215 BW voorziene bescherming.³ Op het lot van de persoonlijke garantstelling wordt later nog teruggekomen (*cf. infra* nr. 11).

B. Gehuurde gezinswoning

3. Op 12 mei 2011 werd aan het Grondwettelijk Hof gevraagd om een oordeel te vellen over het al dan niet discriminatoir karakter van artikel 215, § 2 BW, in die zin dat wanneer beide echtgenoten de huurovereenkomst hebben ondertekend, zij na echtscheiding beiden gehouden blijven om de huurverplichtingen na te leven, terwijl in het geval dat slechts één van de echtgenoten de huurovereenkomst ondertekend heeft, de andere partner, die wettelijke medehuurder werd krachtens artikel 215, § 2 BW, na echtscheiding geen verplichtingen meer heeft ten overstaan van de verhuurder.⁴ Volkomen terecht wees het Hof erop dat artikel 215, § 2 BW enkel van toepassing is tijdens het huwelijk, en dus niet de huurverbintenissen regelt die na de ontbinding van het huwelijk op de uit de echt gescheiden echtgenoten rusten, naargelang de huurovereenkomst werd gesloten met één van beide of met beide uit de echt gescheiden echtgenoten. Aangezien het beoogde verschil in behandeling betrekking had op de huurverbintenissen van uit de echt gescheiden echtgenoten, was het vreemd aan artikel 215, § 2 BW en behoefde de prejudiciële vraag bijgevolg geen antwoord. Het Hof toetste het vermelde verschil in behandeling evenwel ook aan artikel 215, § 2 BW in die interpretatie dat het artikel de verbintenissen van de echtgenoten regelt. Het Hof was in die hypothese terecht van mening dat het in de prejudiciële vraag beoogde verschil in behandeling redelijkerwijze verantwoord werd door de wezenlijk verschillende juridische situatie waarin beide categorieën zich bevinden. Een huurovereenkomst die door beide echtgenoten is ondertekend, blijft de echtgenoten inderdaad ook na echtscheiding binden zolang de overeenkomst niet rechtsgeldig werd beëindigd. Dit is een loutere toepassing van het gemeen verbintenissenrecht. Wanneer daarentegen slechts één van de echtgenoten de huurovereenkomst heeft ondertekend, is het niet meer dan logisch dat de

³ *Cf.* in de bestudeerde periode G. RULKIN, “Bescherming van de gezinswoning in het kader van de oprichting van een onderneming”, *Pacioli* 2010, afl. 293, 7.

⁴ GwH 12 mei 2011, nr. 70/2011, www.grondwettelijkhof.be.

andere echtgenoot, van zodra het beschermingsregime van artikel 215, § 2 BW door de echtscheiding niet meer van toepassing is, zijn statuut van wet-
telijk medehuurder verliest. Het Hof preciseerde evenwel dat deze laatste ook
na de echtscheiding door de verhuurder nog steeds kan worden aangesproken
voor de huurverbintenissen betreffende de gezinswoning, in zoverre het gaat
om verbintenissen die verband houden met de periode waarin de echtgenoten
waren gehuwd en waarin die woning kon worden gekwalificeerd als ‘voor-
naamste gezinswoning’.

II. HOOFDELIJKHEID INZAKE SCHULDEN VOOR DE HUISHOUDING

4. Op 8 januari 2009 moest de vrederechter van Charleroi zich uitspreken
over de volgende feitenconstellatie.⁵ Het betrof een feitelijk gescheiden echt-
paar, waarvan de vrouw in het ziekenhuis werd opgenomen. Hoewel de echt-
genoten niet meer samen leefden, sprak het ziekenhuis de man op basis van
artikel 222 BW toch hoofdelijk aan ter betaling van de ziekenhuisschulden.
Een nagenoeg identieke zaak maakte het voorwerp uit van een cassatiearrest
van 7 januari 2008.⁶ Conform dit cassatiearrest bevestigde de vrederechter dat
er enkel sprake kan zijn van schulden aangegaan ten behoeve van de huishou-
ding en de bijbehorende hoofdelijkheid voor zover er nog een huishouding
bestaat, wat niet meer het geval is bij feitelijke scheiding. Een feitelijke schei-
ding kan evenwel niet worden tegengeworpen aan een derde die te goeder
trouw gecontracteerd heeft, terwijl hij geen weet had van de feitelijke schei-
ding. De vrederechter oordeelde dat de feitelijke scheiding in dit geval niet aan
het ziekenhuis kon worden tegengeworpen, aangezien het ziekenhuis er na
voorlegging van de identiteitskaart van mocht uitgaan dat de patiënte gehuwd
was, zonder dat deze inlichtingen verder onderzocht moesten worden. In lijn
met het cassatiearrest werd een actieve onderzoeksplicht in hoofde van het
ziekenhuis aldus afgewezen. Bijgevolg bleef de man ondanks de feitelijke
scheiding toch hoofdelijk aansprakelijk voor de ziekenhuisschulden.

Ook de rechtbank van eerste aanleg te Gent hernam in een vonnis van
26 februari 2010 de principes gesteld in het vermelde cassatiearrest.⁷ *In casu*
betrof het twee echtgenoten die een huwelijks crisis doormaakten. In een vonnis
van 2006 werd de gerechtelijke scheiding van goederen uitgesproken; in 2008
legde de rechter dringende voorlopige maatregelen op. Zo werd onder andere de
verplichting tot samenwonen geschorst en werd bepaald dat de vrouw verder

⁵ Vred. Charleroi 8 januari 2009, *JLMB* 2011, 379.

⁶ Cass. 7 januari 2008, *Patrimonium* 2008, deel I, nr. 5 en *Patrimonium* 2009, deel I, nr. 10.

⁷ Rb. Gent 26 februari 2010, *TGR* 2010, 153, *RTDF* 2011, 242.

mocht verblijven in de gezinswoning, terwijl de man een nieuwe woning moest zoeken. In dit kader huurde de man een appartement. Wanneer hij in gebreke bleef de huurgelden te betalen, dagvaardde de verhuurder niet alleen de huurder maar ook zijn echtgenote. De rechtbank van eerste aanleg te Gent, oordelend in beroep, bracht allereerst in herinnering dat de toepassing van artikel 222 BW een effectief bestaande huishouding veronderstelt. Tegenover derden moet dit principe echter worden genuanceerd door de vertrouwensleer: de derde te goeder trouw mag voortgaan op de door de echtgenoten verwekte schijn. Teneinde de hoofdelijke gehoudenheid te voorkomen, moet de echtgenote bewijzen dat de derde op de hoogte was van de feitelijke scheiding. Terecht stelde de rechtbank dat het feit dat de gerechtelijke scheiding van goederen was uitgesproken en gepubliceerd in het *Belgisch Staatsblad* in dit verband irrelevant was. Artikel 222 BW maakt immers deel uit van de primaire huwelijksplichten en is bijgevolg van toepassing ongeacht het secundaire huwelijksvermogensstelsel. Onder verwijzing naar het cassatiearrest van 7 januari 2008 wees de rechtbank tenslotte een actieve onderzoeksverplichting in hoofde van de derde af.

Vanuit de rechtsleer wordt er terecht op gewezen dat onder het regime ingesteld door het cassatiearrest van 7 januari 2008, de derde weinig belang heeft bij het uitgebreid bevragen van de echtgenoot-contractant, terwijl deze laatste er eveneens best aan doet het stilzwijgen te bewaren.⁸ De dupe van dit gebrek aan actieve onderzoeksverplichting in hoofde van de derde is bijgevolg de niet-contracterende echtgenoot, op wie de loodzware bewijslast rust om de kennis van de derde over de feitelijke scheiding aan te tonen.

III. DRINGENDE VOORLOPIGE MAATREGELEN⁹

A. Keuze van de maatregelen: verzegeling en boedelbeschrijving¹⁰

5. Indien een echtgenoot ervoor kiest om de verzegeling te vorderen op basis van artikel 1148 Ger.W. – en dus niet op basis van artikel 223 BW¹¹ – moet er

⁸ W. PINTENS, CH. DECLERCK en V. ALLAERTS, “Overzicht van rechtspraak huwelijksvermogensrecht (2003-2010)”, *TPR* 2010, p. 1404, nr. 25. Zie ook E. VAN BRUSTEM en M. VAN BRUSTEM, “L’application de l’adage *vigilantibus, non dormientibus prosunt jura* en matière de dettes de soins de santé” (noot onder Cass. 7 januari 2008), *JLMB* 2008, p. 1098, nr. 8 en E. VAN ROYEN, “De toepassing van de primaire verplichting tot hoofdelijke gehoudenheid van de echtgenoten voor huishoudelijke schulden in tijden van echtelijke moeilijkheden” (noot onder Cass. 7 januari 2008), *T.Fam.* 2009, p. 63, nr. 13.

⁹ Zie ook Y.-H. LELEU, *Droit des personnes et des familles*, Brussel, Larcier, 2010, 367-385; Fr. SWENNEN, *Het personen- en familierecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, 439-446 en G. VERSCHELDEN, *Handboek Belgisch familierecht*, Brugge, die Keure, 2010, 509-521.

¹⁰ Zie hierover T. VAN SINAY, “Over verzegeling en boedelbeschrijving bij huwelijksmoeilijkheden” (noot onder Rb. Hasselt 15 november 2010), *TEP* 2011, 76-95.

¹¹ Artikel 223 BW kent immers het grote nadeel dat de procedure van de dringende voorlopige maatregelen op tegenspraak verloopt, terwijl artikel 1148 Ger.W. toelaat om de verzegeling te vorderen.

sprake zijn van een ernstig belang. Het is algemeen aanvaard dat dit ernstig belang restrictiever is dan het belang dat vereist is om een gemeenrechtelijke vordering in te stellen. Het lijkt evenwel om een loutere vergissing en niet om een juridische misstap te gaan wanneer de vrederechter van Westerlo onder verwijzing naar VAN SINAY stelde¹²: “Dit vereiste van ‘ernstig belang’ is ruimer dan het vereiste belang dat nodig is om een gemeenrechtelijke vordering in te leiden.”¹³ Wat de concrete invulling van het ernstig belang betreft, nam de vrederechter in dit vonnis vooral het tijdsverloop in overweging. De vrederechter oordeelde terecht dat indien er reeds geruime tijd is verstreken tussen de situatie die de aanleiding vormde voor de verzegeling en de gevorderde maatregel, dit erop wijst dat er geen sprake meer is van een ernstig belang in de zin van artikel 1148 Ger.W. In casu achtte de vrederechter een tijdspanne van meer dan zeven maanden te lang om de gevorderde verzegeling nog te verantwoorden. Deze uitspraak ligt in de lijn van reeds eerder gepubliceerde rechtspraak.¹⁴

6. In een vonnis van 15 november 2010 met uitgebreide annotatie van VAN SINAY, moest de rechtbank van eerste aanleg te Hasselt zich uitspreken over de verzegeling tijdens een echtscheidingsprocedure.¹⁵ In eerste aanleg had de vrederechter naar aanleiding van een eenzijdig verzoekschrift van de vrouw aan een aantal banken bevolen om financiële informatie in verband met de rekeningen op naam van de man en de gemeenschappelijke kinderen aan de vrouw over te maken. Bovendien machtigde de vrederechter de vrouw om verzet te doen in handen van de desbetreffende banken, wat gold als een vervreemdings- en verplaatsingsverbod ten aanzien van deze financiële activa. De vrederechter stelde zijn beslissing op de artikelen 1253quinquies en 1253septies Ger.W. In beroep was de rechtbank van eerste aanleg terecht van mening dat de vrederechter de vorderingen had moeten afwijzen. De artikelen 1253quinquies en 1253septies Ger.W. horen immers thuis in het hoofdstuk over de vorderingen van echtgenoten betreffende hun wederzijdse rechten en verplichtingen en hun huwelijksvermogensstelsel (zie ook *infra* nr. 10). In casu was er echter geen procedure van dringende voorlopige maatregelen meer aanhangig en was de echtscheiding reeds ingeleid, waardoor de vrederechter

---

ren bij eenzijdig verzoekschrift. Hierdoor blijft het verrassingseffect bewaard. Cf. W. PINTENS, CH. DECLERCK, J. DU MONGH en K. VANWINCKELEN, *Familiaal vermogensrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2010, p. 131, nr. 220.

¹² In de aangehaalde bijdrage zegt VAN SINAY immers net: “Het ernstig belang om tot verzegeling te kunnen overgaan is in elk geval restrictiever dan het belang om in het algemeen een rechtsovername te kunnen inleiden voor de rechtbank”. Zie T. VAN SINAY, “Verzegeling – zo ja, waarom niet?” (noot onder Vred. Roeselare 5 oktober 2005), *T.Not.* 2006, 157.

¹³ Vred. Westerlo 16 februari 2010, *RW* 2011, 1102.

¹⁴ Cf. *Patrimonium* 2006, deel I, nr. 26.

¹⁵ Rb. Hasselt 15 november 2010, *TEP* 2011, 96, noot T. VAN SINAY.

niet meer bevoegd was om maatregelen te treffen op basis van deze artikelen. Bovendien had de vrouw haar vordering ingesteld bij eenzijdig verzoekschrift, terwijl de artikelen 1253*quinquies* en 1253*septies* Ger.W. kaderen in een procedure op tegenspraak. De rechtbank oordeelde aldus volledig terecht dat de vrederechter haar verzoek had moeten afwijzen.

Bij de beoordeling van de gegrondheid van het verzegelingsverzoek, overwoog de rechtbank: “... *evenmin als bij toepassing van artikel 1148 Ger.W. kan overeenkomstig artikel 1282 Ger.W. de verzegeling van eigen goederen van een andere partij gevorderd worden.*”¹⁶ Wij onderschrijven deze stelling niet.¹⁷ In tegenstelling tot artikel 1148 Ger.W., dat verzegeling enkel toelaat met betrekking tot goederen die behoren tot het gemeenschappelijk vermogen, een nalatenschap of een onverdeeldheid, bepaalt artikel 1282 Ger.W., dat de mogelijkheid tot verzegeling tijdens de echtscheidingsprocedure voorziet, immers dat een echtgenoot kan vragen dat alle roerende goederen van elke echtgenoot worden verzegeld. Deze bepaling biedt onzes inziens wel de mogelijkheid om de eigen goederen van de andere echtgenoot te verzegelen.¹⁸ *In casu* is de discussie over de draagwijdte van artikel 1282 Ger.W. wel degelijk van belang. Er bestond immers betwisting over de vraag of bepaalde goederen behoorden tot een onverdeeldheid of tot de eigen goederen van de man. Dit geschil maakte het voorwerp uit van een andere procedure voor diezelfde rechtbank van eerste aanleg te Hasselt, waarover nog geen uitspraak was gedaan. De rechtbank oordeelde dat in afwachting van het resultaat van die procedure de rechtschijn volstond, zodat de verzegeling ook mogelijk was bij betwisting omtrent het eigendomsrecht van de betrokken goederen. Volgens onze zienswijze is deze gehele overweging overbodig, aangezien artikel 1282 Ger.W. ook verzegeling toestaat van de eigen goederen van de andere echtgenoten.

7. In hetzelfde vonnis bevestigde de rechtbank van eerste aanleg te Hasselt de beslissing van de vrederechter om in het kader van een boedelbeschrijving na ontzegeling (art. 1168 en 1172 Ger.W.) over te gaan tot de aanstelling van een computerdeskundige.¹⁹ Daarnaast beval de rechtbank aan de man ook om bepaalde financiële documenten mee te delen, eveneens met het doeleinde

¹⁶ Onder verwijzing naar A. VERBEKE, “Verzegeling enkel mogelijk ten aanzien van onverdeelde boedel”, *EJ* 1996, 114.

¹⁷ Cf. W. PINTENS, CH. DECLERCK en V. ALLAERTS, *TPR* 2010, p. 1413-1414, nr. 42 en W. PINTENS, CH. DECLERCK, J. DU MONGH en K. VANWINCKELEN, *Familiaal vermogensrecht*, p. 130, nr. 219.

¹⁸ *Contra*: V. SAGAERT, “Actuele ontwikkelingen inzake notarieel procesrecht: verzegeling, boedelbeschrijving, vereffening en verdeling” in L. WEYTS en C. CASTELEIN (eds.), *Notariële nieuwigheden 2004-2005*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 1995, p. 106-107, nrs. 5-6; T. VAN SINAY, *TEP* 2011, p. 85, nr. 119 en A. VERBEKE, *EJ* 1996, p. 116, nrs. 10-13.

¹⁹ VAN SINAY zegt hierover: “Het is voor de hand liggend dat de notaris de hulp van een deskundige kan invoeren om de bestanden die op een computer zijn opgeslagen te analyseren. De deskundige zal dan de gegevens aan de notaris overmaken in de vorm die de notaris in staat kan stellen uit te maken

om een boedelbeschrijving op te stellen. De rechtbank steunde hiervoor op artikel 1175 Ger.W. Verder wees de rechtbank er terecht op dat de vrouw de financiële informatie die reeds eerder door de banken op basis van een foutieve toepassing van de artikelen 1253*quinquies* en 1253*septies* Ger.W. was verstrekt (cf. *supra* nr. 6), in dit verband niet mocht aanwenden.

B. Procedurele aspecten

8. In navolging van zijn arrest van 20 februari 2006²⁰ bevestigde het Hof van Cassatie in een arrest van 15 januari 2010 dat de bevoegdheid van de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg om voorlopige maatregelen te treffen een aanvang neemt vanaf de inleiding van de echtscheidingsprocedure.²¹ Zodoende mag de voorzitter maatregelen bevelen die ingaan vóór de uitspraak van de beschikking en de maatregelen teniet doen die de vrederechter op basis van artikel 223 BW had getroffen. Ook wat de periode tussen de inleiding van de echtscheidingsprocedure en de beschikking van de voorzitter betreft, geniet de voorzitter aldus volle rechtsmacht. In datzelfde arrest herhaalde het Hof eveneens dat de voorzitter bevoegd blijft tot op de dag waarop de echtscheidingsbeslissing in kracht van gewijsde treedt.

9. De vraag stelt zich wie bevoegd is om kennis te nemen van de vorderingen tot voorlopige maatregelen die ingesteld zijn voor de ontbinding van het huwelijk, maar waarover op het ogenblik van de ontbinding van het huwelijk nog geen uitspraak is gedaan. Het Hof van Cassatie oordeelde in het verleden reeds dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg in beginsel ook na de ontbinding van het huwelijk bevoegd blijft om zich uit te spreken over de vorderingen tot voorlopige maatregelen die reeds voor de ontbinding bij hem aanhangig waren.²² In een arrest van 11 januari 2010 verfijnde het Hof deze rechtspraak. Het Hof stelde in dit arrest dat de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg niet bevoegd is om uitspraak te doen over een vordering betreffende de wijzigingen in de toestand van de partijen die zich na de ontbinding van het huwelijk hebben voorgedaan, ook indien deze vordering reeds vóór de ontbinding van het huwelijk was ingesteld.²³ *A contrario* lijkt er geen probleem te zijn indien een partij zich enkel beroept op een reeds voor de ontbinding van het huwelijk gevormde situatie. *In casu* had een partij verwezen naar de bevindingen van een deskundigenonderzoek waarin bepaalde

of de informatie die aldus bekomen wordt al of niet relevant is voor zijn boedelbeschrijving". Zie T. VAN SINAY, *TEP* 2011, p. 93, nr. 127.

²⁰ Cass. 20 februari 2006, *Patrimonium* 2006, deel I, nr. 32 en *Patrimonium* 2007, deel I, nr. 17.

²¹ Cass. 15 januari 2010, *RW* 2011, 872, *NjW* 2011, 101, *JLMB* 2011, 640.

²² Bv. Cass. 9 september 1988, *Arr.Cass.* 1988-89, 40, *Pas.* 1989, I, 34, *RW* 1989-90, 187.

²³ Cass. 11 januari 2010, *JLMB* 2010, 1507, *NjW* 2011, 100.

gewijzigde gegevens aan het licht waren gekomen.²⁴ Terecht wijst VANDENBERGHE erop dat het in een aantal gevallen moeilijk zal zijn om de lijn te trekken tot waar de voorzitter nog bevoegd is. *“Met name lijkt veel af te hangen van de precieze formulering van de vordering. Wensen de partijen nog een uitspraak door de kortgedingrechter, dan zullen zij hun vorderingen niet mogen steunen op gewijzigde omstandigheden van na de ontbinding van het huwelijk.”*²⁵ Bovendien is ook de precieze invulling van deze ‘wijzigingen in de toestand van de partijen die zich na de ontbinding van het huwelijk hebben voorgedaan’ ons niet zo duidelijk. We voorzien dan ook dat de toepassing van dit cassatiearrest in de praktijk niet vanzelfsprekend zal zijn.

10. In een arrest van 17 februari 2011 tenslotte stelde het Hof van Cassatie terecht dat artikel 1253^{quater} Ger.W. enkel speelt bij vorderingen van echtgenoten betreffende hun wederzijdse rechten en verplichtingen²⁶ en hun huwelijksvermogensstelsel, evenals, krachtens artikel 203ter, eerste lid BW, bij vorderingen betreffende verplichtingen die uit het huwelijk of uit de afstamming ontstaan, maar enkel indien de onderhoudsschuldeiser om een ontvangstmachtiging verzoekt.²⁷ *In casu* was dit laatste echter niet het geval.

IV. NIETIGVERKLARING VAN RECHTSHANDELINGEN

11. In het reeds eerder vermelde arrest van 19 november 2009 boog het hof van beroep te Gent zich over het lot van een persoonlijke garantstelling die de man in eigen naam was aangegaan met een verzekeringsmaatschappij.²⁸ *In casu* had de man zich als garantsteller bij een onderhandse leningsakte ertoe verbonden om alle gelden die vrij zouden komen uit twee welbepaalde projecten integraal door te storten aan de verzekeringsmaatschappij als vervroegde gedeeltelijke terugbetaling van de onderhavige lening. Zijn vrouw vorderde op grond van artikel 224, § 1, 4° BW evenwel de nietigverklaring van deze garantstelling. Het hof van beroep oordeelde op correcte wijze dat de echtgenoot door een dergelijke persoonlijke verbintenis aan te gaan, de gezinsbelangen geenszins in gevaar bracht. Indien er immers geen gelden vrijkwamen uit de genoemde projecten, was er geen mogelijkheid tot vervroegde terugbetaling,

²⁴ K. VANDENBERGHE, “Temporele bevoegdheid kortgedingrechter. Artikel 1280 Ger.W.”, *NjW* 2011, 82.

²⁵ *Ibid.*

²⁶ Zie in dezelfde zin voor de artikelen 1253^{quinquies} en 1253^{septies} Ger.W. *supra* nr. 6.

²⁷ Cass. 17 februari 2011, concl. A. HENKES, C.10.0440.F, www.cass.be.

²⁸ Gent 19 november 2009, *aangehaald*.

en dit kennelijk zonder verder contractueel gevolg voor de man. Indien er wel gelden werden vrijgemaakt, diende de man deze onmiddellijk door te storten aan de verzekeringsmaatschappij. De gelden zouden hoe dan ook nooit deel hebben uitgemaakt van het gezinspatrimonium en dus geen pecuniaire gevolgen voor het gezin hebben gehad. De vordering van de vrouw werd aldus terecht afgewezen.

12. Op 9 juni 2009 velde het hof van beroep te Brussel een oordeel over de toepassing van artikel 224, § 1, 4° BW op een lening op afbetaling en een kaskrediet die de man was aangegaan bij een bank.²⁹ Wanneer de bank om de terugbetaling van de verstrekte sommen vroeg, vorderde zijn vrouw de nietigverklaring van beide overeenkomsten. Nadat het hof van beroep had geoordeeld dat *in casu* het Belgische recht van toepassing was (*cf. infra* nr. 13), stelde het hof correct dat de lening op afbetaling en het kaskrediet geen persoonlijke zekerheden waren in de zin van artikel 224, § 1, 4° BW vermits de man zich er niet toe verbonden had om de schuld van een derde af te betalen als deze in gebreke zou blijven, maar zelf een schuld was aangegaan ten opzichte van de bank.

V. INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT

13. In de bestudeerde periode werden twee arresten gepubliceerd waarin de rechter geconfronteerd werd met het kruispunt tussen het primair huwelijksvermogensrecht en het internationaal privaatrecht, met name een arrest van het hof van beroep te Brussel van 9 juni 2009 en een arrest van het hof van beroep te Antwerpen van 28 oktober 2009.³⁰ Deze arresten vertonen een aantal parallellen. Ten eerste betrof het telkens een echtpaar met een gemeenschappelijke buitenlandse nationaliteit, dat reeds geruime tijd in België woonde. Ten tweede vorderde de ene echtgenoot in beide gevallen de toepassing van het Belgische artikel 224, § 1, 4° BW om de nietigverklaring van een door de andere echtgenoot gestelde zekerheid te bekomen. Ten derde dateerde de betwiste rechtshandeling twee maal van vóór de inwerkingtreding van het WIPR, waardoor het oude internationaal privaatrecht diende te worden toegepast. De uitkomst van beide procedures was evenwel verschillend.

²⁹ Brussel 9 juni 2009, *T.Not.* 2010, 556, noot F. BOUCKAERT. Met de term 'kaskrediet' wordt verwezen naar wat in het arrest een 'krediet, aanwendbaar via een 'reserve-plus' rekening' wordt genoemd.

³⁰ Brussel 9 juni 2009, *aangehaald*; Antwerpen 28 oktober 2009, *T.Fam.* 2011, 74, noot J. DE MEYER.

In de rechtszaak die aan het hof van beroep te Brussel werd voorgelegd, betrof het twee Nederlanders met woonplaats in Brussel. De vrouw vorderde voor de Belgische rechter de nietigverklaring van de door de man aangegane lening op afbetaling en kaskrediet. Aangezien de situatie een internationale dimensie kende (de nationaliteit van de echtgenoten), moest de rechter eerst het toepasselijke recht bepalen alvorens over te kunnen gaan tot de beoordeling van de grond van de zaak. Aangezien de wederzijdse rechten en plichten deel uitmaken van de staat van de personen, verklaarde het hof van beroep te Brussel terecht de nationale wet van de echtgenoten van toepassing, zijnde het Nederlandse recht.³¹ Het Nederlandse recht verwees evenwel terug naar het Belgische recht (het zogenaamde 'renvoi'), waardoor het Belgische recht toch van toepassing was. Het hof moest de gegrondheid van de vordering van de vrouw aldus beoordelen naar Belgisch recht (*cf. supra* nr. 12).

In het tweede arrest betrof het een Indisch echtpaar, wederom met woonplaats in België. In 2000 sloot de NV S.G. een financieringsovereenkomst met een bank. De man, die bestuurder was van de NV, ging tot zekerheid van deze overeenkomst een persoonlijke borgstelling aan. Wanneer de man in 2002 door de bank ook effectief als borg werd aangesproken, vorderde zijn echtgenote onder verwijzing naar artikel 224, § 1, 4° BW de nietigverklaring van deze persoonlijke borgstelling voor de Belgische rechter. De nietigverklaring van de borgstelling op basis van dit artikel veronderstelt evenwel de voorafgaandelijke aanwijzing van het Belgische recht als toepasselijk recht. Het hof van beroep te Antwerpen oordeelde op 28 oktober 2009 echter dat niet het Belgische, maar het Indische recht van toepassing was. Aangezien beide echtgenoten de Indische nationaliteit bezaten, moest op basis van de uiteengezette principes het Indische recht toegepast worden. Het hof was verder van mening dat het Indische recht op dit punt geen verwijzingsregel kende, waardoor ook het 'renvoi' geen soelaas kon bieden en het Indische recht van toepassing bleef. Het Indische recht bood echter geen mogelijkheid om een persoonlijke borgstelling in dit kader nietig te verklaren, met als gevolg dat het hof de vordering van de vrouw afwees.

Men kan zich afvragen of de uitkomst van beide arresten dezelfde zou zijn onder het nieuwe WIPR. Terwijl de oude verwijzingsregel in de eerste plaats aanknoopte bij het recht van de gemeenschappelijke nationaliteit van de echtgenoten, duidt artikel 48 WIPR het recht van de staat op wiens grondgebied beide echtgenoten hun gewone verblijfplaats hebben aan als toepasselijke recht. In beide gevallen had het echtpaar een buitenlandse nationaliteit, maar verbleef het reeds geruime tijd in België. In het arrest van het hof van beroep te Brussel zou de toepassing van het nieuwe WIPR geen verschil hebben uit-

³¹ Zie ook J. ERAUW, *Handboek Belgisch internationaal privaatrecht*, Mechelen, Kluwer, 2006, 352.

gemaakt, aangezien via de techniek van het ‘renvoi’ *in casu* reeds het Belgische recht werd toegepast. De toepassing van de nieuwe verwijzingsregel zou in het arrest van het hof van beroep te Antwerpen echter tot de toepassing van het Belgische, en niet het Indische recht hebben geleid. In dit geval zou de rechter bij het beoordelen van de geldigheid van de persoonlijke borgstelling op basis van artikel 224, § 1, 4° BW evenwel rekening moeten houden met artikel 224, § 2 BW, dat bepaalt dat de vordering tot nietigverklaring op straffe van verval ingesteld moet worden binnen een jaar na de dag waarop de echtgenoot kennis kreeg van de persoonlijke zekerheidstelling, wat *in casu* niet gebeurd was. Ook in het tweede arrest zou de vordering van de vrouw onder het nieuwe WIPR waarschijnlijk ongegrond zijn verklaard, zij het omwille van andere redenen.